

PLOT i MJERILO u AutCAD-u 2007

Kao što i sami znate svaki program (dobro, dobro skoro svaki) može imati funkciju (naredbu) za ispis vašeg rada (PRINT).

U Autocadu se ispis naziva PLOT. Dakle kada završite crtež možete ga isprintati (isplotati) na pisač (PLOTER) ili neki virtualni printer u obliku formata (JPG, PNG itd..).

Pripreme za PLOT-anje crteža su slijedeće:

- Izrađen crtež
- Instaliran pisač (ploter) ili virtualni pisač (printer)

Gotov crtež (ili dio crteža) možete PLOTATI na nekoliko načina.

- iz MODEL-a (odabrani pogled)
- iz LAYOUTA (odabrani pogled)

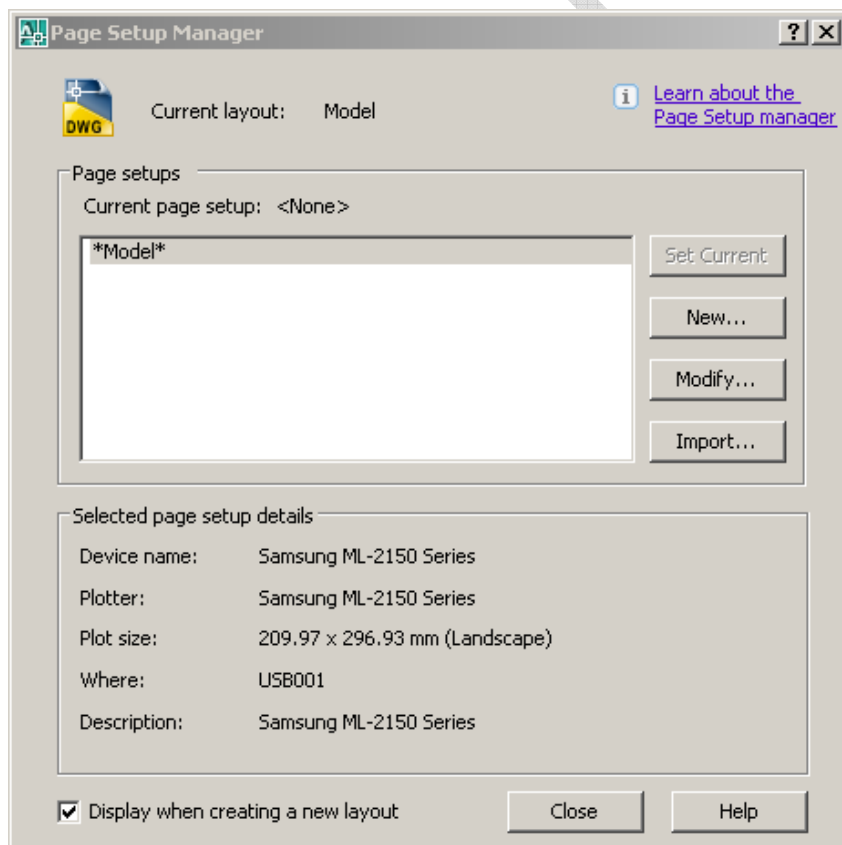
U koliko Plotate (ispisujete) neki crtež za koji je potrebno imati SASTAVNICU to možete na dva načina.

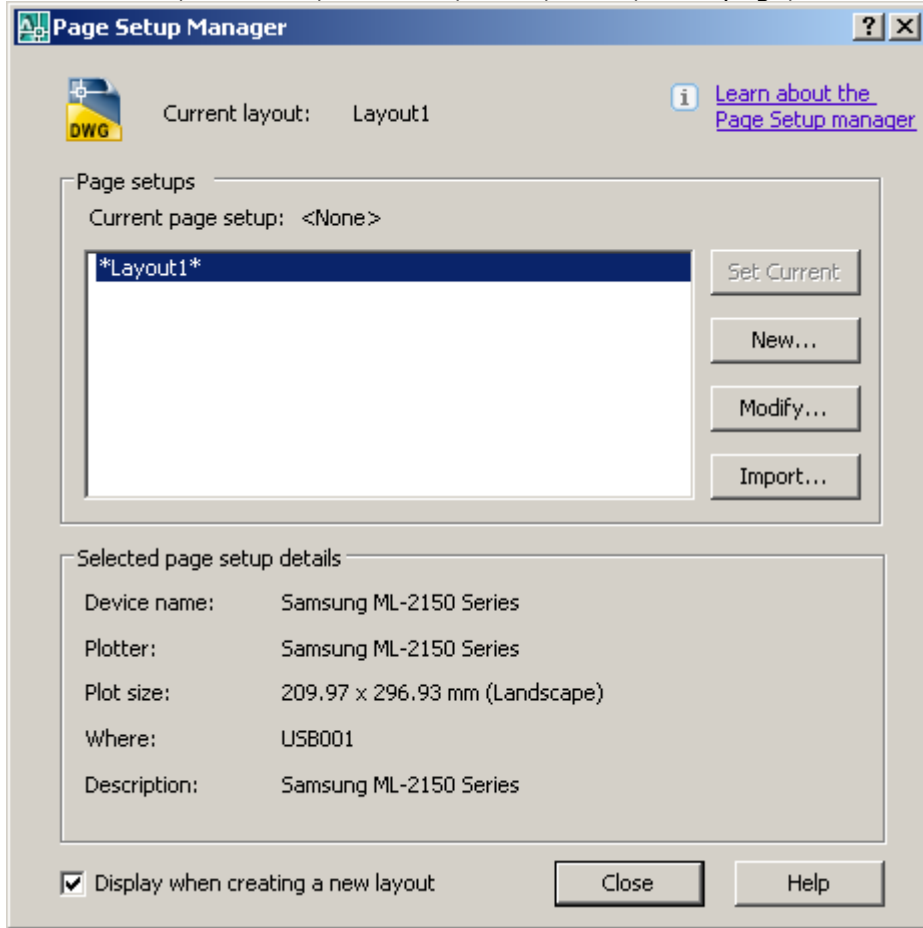
Za detalje pogledajte link [Sastavnica](#)

Za samu početnu radnju ispisa crteža na papir A4 ili A3 ili neki drugi [FORMAT PAPIRA](#) uz preduvjete koji su navedeni na početku potrebno se pozicionirati u MODEL ili LAYOUT (ovisno što želite isprintati)

Nakon pozicioniranja u jedan od navedenih režima rada potrebno je pokrenuti naredbu File => Page Setup Manager a shodno pozicioniranju imamo jedan od slijedećih dijalog prozora. Prvi je režim rada MODEL a drugi režim rada LAYOUT1.

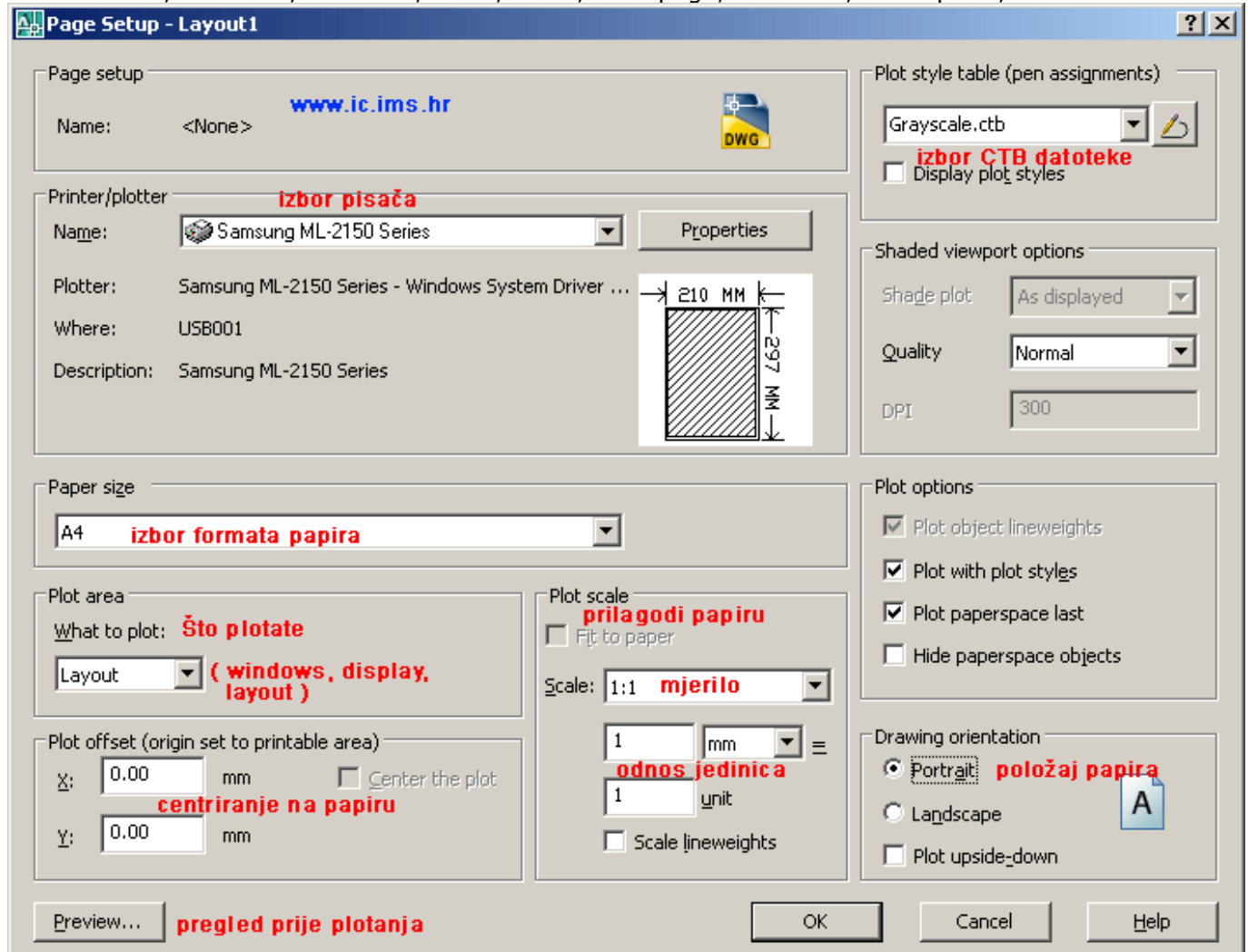
Potrebno je kliknuti na gumb MODIFY...

Nakon klika na gumb Modify.. pojavljuje Vam se jedan od dijalog prozora

Za MODEL i LAYOUT vrijede slijedeće potrebe postavki

Okvir Printer/Plotter

Name – padajući popis za odabir pisača na koji će se ispisivati

Properties – dugme za promjena postavki pisača u dijalogu

Plotter – ime odabranog pisača

Where – prikaz priključnog mjesta odabranog pisača

Description – opis odabranog pisača

Plot To File – opcija za ispis u datoteku

Okvir *Paper size*

padajući popis dostupnih veličina papira za odabrani pisač

Okvir *Number of copies*

broj kopija za ispis

Okvir *Plot area (What to plot:)* – određivanje područja ispisa

Limits – ispis granica crteža (ako je aktivan prostor modela)

Layout – ispis prikaza u prostoru papira

Extents – ispis područja koje zauzimaju objekti

Display – ispis pogleda u aktivnom gledištu

Okvir *Plot Offset* – određivanje pomaka ispisa na papiru

Center the Plot – smješta ispis posred papira

X – zadavanje X koordinate ishodišta ispisa

Y – zadavanje Y koordinate ishodišta ispisa

Okvir *Plot Scale* – određivanje mjerila ispisa

Fit to paper – odabir opcije samoodređivanja mjerila ispisa na cijelu ispisivu površinu odabranog formata

Scale – odabir mjerila ispisa

Custom – zadavanje vlastitog mjerila ispisa

Scale Lineweights – opcija povećanja ili smanjenja debljine linija sukladno zadanom mjerilu

Dugme poziva *Plot Style Table Editor* za provjeru i modificiranje odabranog stila ispisa.

Okvir *Plot Options*

Plot in background – odabir procesuiranja ispisa u pozadini

Plot object Lineweights – ispis sa zadanim širinama linija ukoliko se ne ispisuje uz primjenu stilova ispisa

Plot with Plot Styles – ispis uz primjenu stilova ispisa

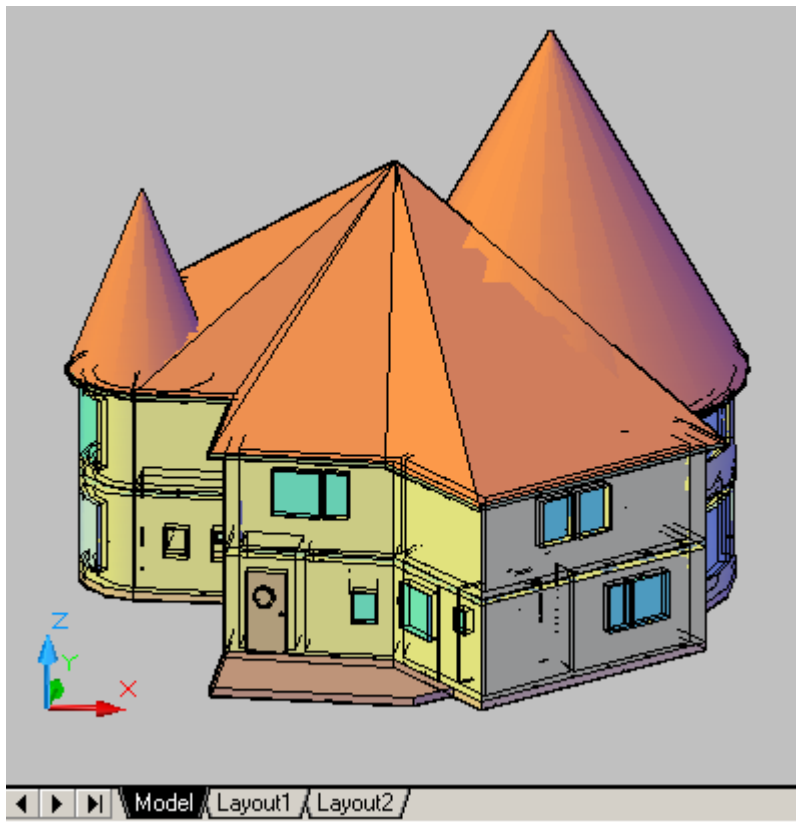
Definicija CTB datoteke je prethodno postavljena datoteka sa postavkama debljine linije i ostalih elemenata na crtežu koji se nalazi na papiru. (ovo se dosta koristi u Geodeziji). Uočite ostale postavke koje su bitne za pripremu poltanja na papir.

Također uočite da možete centrirati crtež prilikom plotanja kao i to da ga možete pomjerati na papiru po osi X i Y. Nakon postavljanja postavki kliknite na gumb PREVIEW da vidite kako će to izgledati na papiru. Nakon toga kliknite na DTM => Exit => OK => CLOSE.

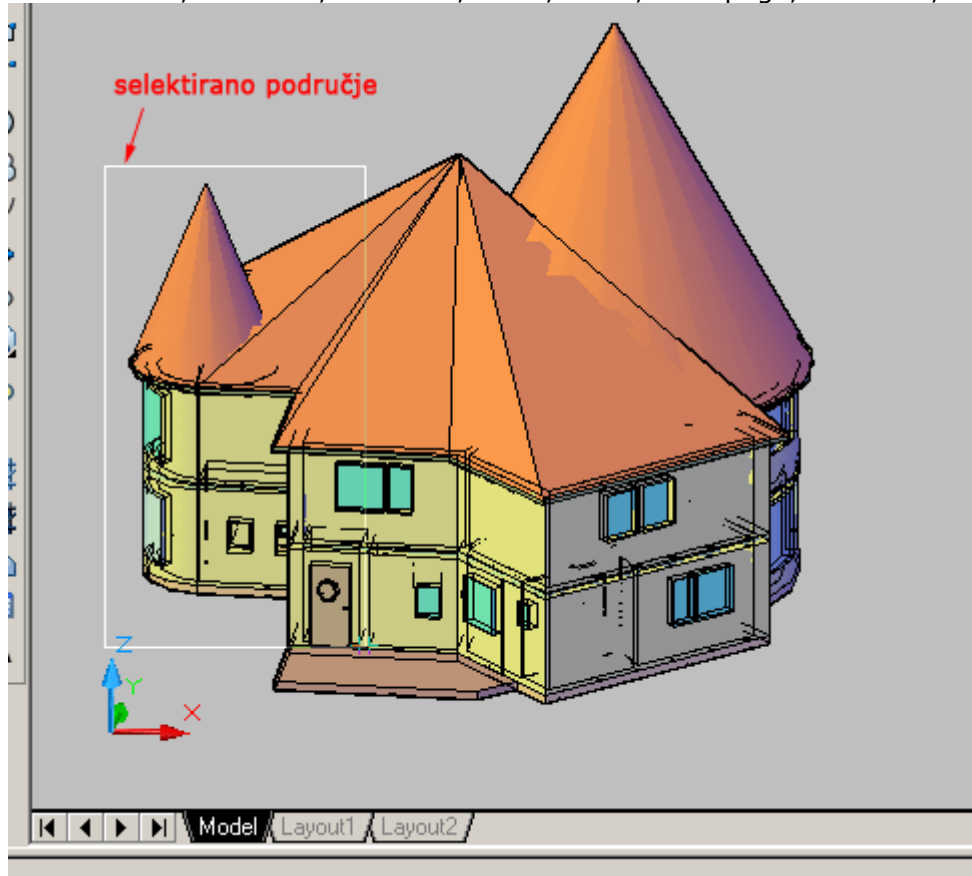
Sada imate postavljene postavke za printanje crteža.

PRINTANJE iz režima rada MODEL

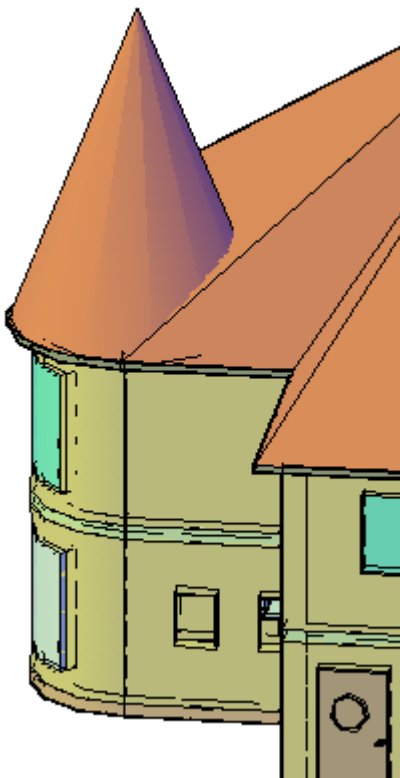
Uzmimo za primjer da imamo ovakav crtež kao na slici dolje (režim rada je MODEL a pogled je Conceptual Visual Style. i mi želimo isplotati samo dio crteža (recimo lijevi toranj).

Nalazimo se u režimu rada MODEL. Prethodno smo postavili postavke položaja papira itd... a sada kliknimo na naredbu FILE => PLOT a potom u području "Plota Area" izaberimo sa padajućeg izbornika "Window". Sada nam se u prvom planu pojavio crtež a pokazivač miša je oblika bijelog križića. Selektirajmo dio crteža.

Nakon završnog klika na selektirano područje pojavljuje nam se dijalog prozor Plot-Setupa. Kliknite na gumb PREVIEW i pojavit će Vam se izgled crteža na papiru kakav ste selektirali.

Jednostavno kliknite DTM (desnom tipkom miša) na crtež i na naredbu PLOT. Isprintat će Vam se crtež kakav vidite na papiru u Preview pogledu. Uočite da je ovo postupak u režimu rada MODEL.

Dakle kada imate neki veliki crtež (površinski) a želite samo dio crteža isprintati (ZOOM crteža ovisi kakav želite) tada možete koristiti ovaj način PLOTANJA iz režima rada MODEL (često se koristi u Geodeziji bez LISP-a). Ovdje je nebitno mjerilo.

PRINTANJE iz režima rada LAYOUT

U koliko želite printati iz režima rada LAYOUT imate također dvije mogućnosti.

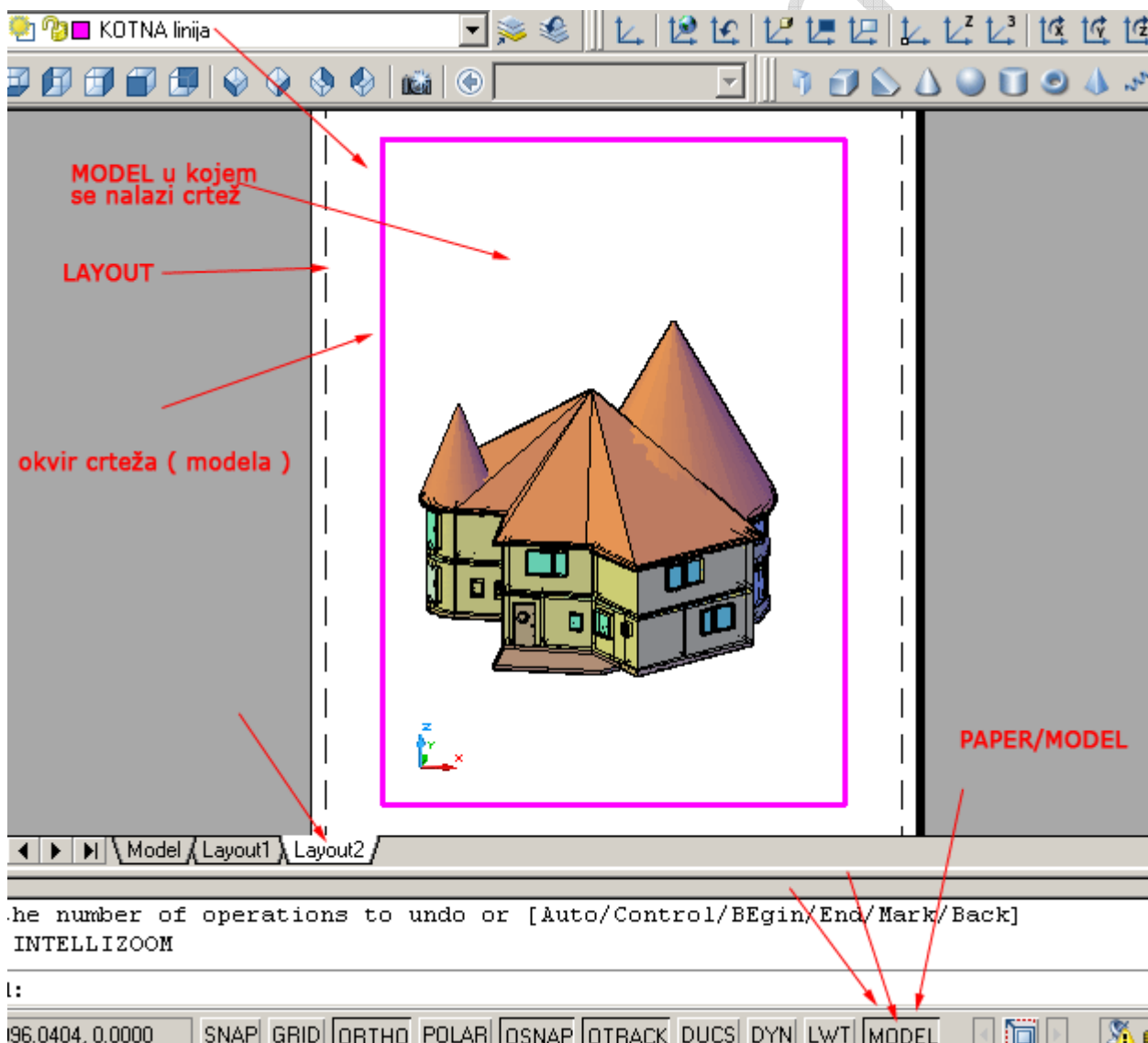
Prva mogućnost je :

Prebacivanje u režim rada LAYOUT (1 ili 2 itd..)

Nakon toga odmah Vam se pojavljuje dijalog prozor za PLOT-SETUP. Postavke postavite kako želite a postavku za "Plot Area" postavite na LAYOUT. Kada kliknete na gumb Preview pojavit će Vam se prazan papir ali nakon zatvaranja istog vraća te se u Layout i uočite Vaš crtež na papiru.

Ovdje obratite pažnju koji Layer vam je "Set Current" (trenutno aktivan) tj. njegova boja. Iste boje će Vam biti i okvir crteža (MODEL) u kojem možete mijenjati zoom, položaj itd... crteža.

Dakle ako u statusnoj alatnoj traci klikom na gumb PAPER ili MODEL mijenjate aktivnost tako ćete moći i manipulirati crtežom.

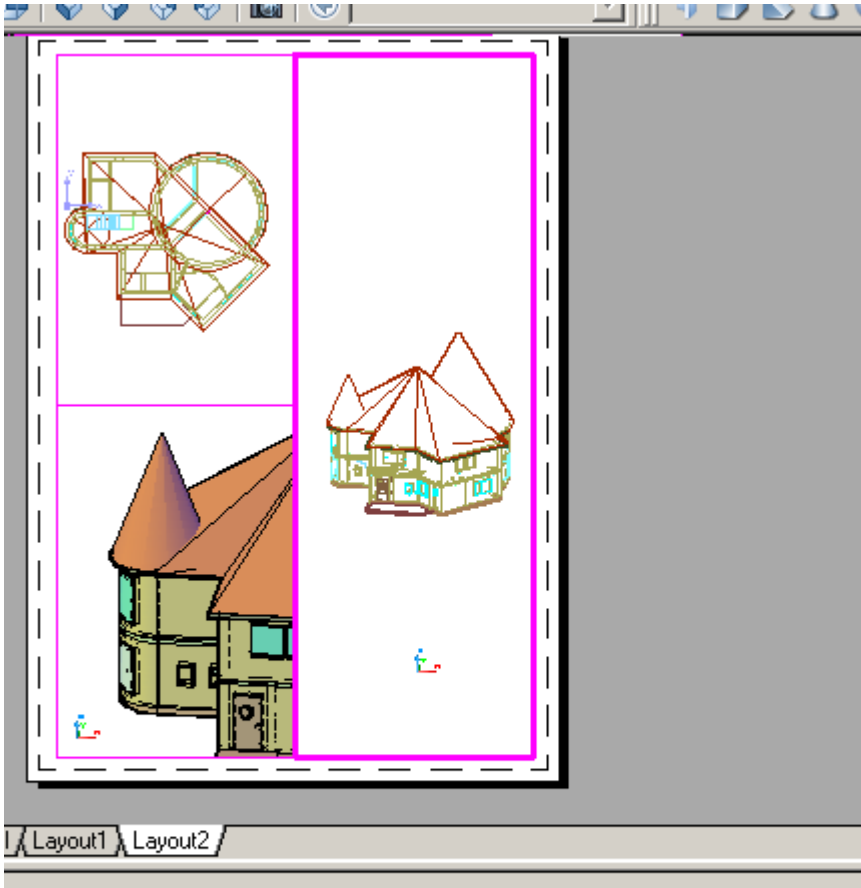

Web tutoriali, AutoCAD, Windows, Excel, Word, Frontpage, Publisher, Powerpoint, Home Network
Kada Vam je aktivan **PAPER** tada možete zumirati kompletan papir sa svim okvirima i eventualno dodatnim elementima koji imaju Attribute (ako ih ima izvan okvira crteža. npr: ako imate neki LISP u kojem se nalaze nekakvi elementi sastavnice ili npr: predložka katastarskog plana u geodeziji).

Kada Vam je aktivan **MODEL** tada možete manipulirati crtežom unutar okvira u kojem se nalazi crtež (dakle zumirati, rotirati, itd...)

Druga mogućnost je :

Ako niste zadovoljni sa prvom mogućnosti tada možete na PAPIR postaviti nekoliko pogleda na crtež (VIEWPORTS). Da bi ste imali npr,; ovakav ispis crteža. Uočite da je kompletan Layout prikazan u režimu rada MODEL a trenutno aktivni prozor modela (okvir zasebnog crteža) je okomiti zadebljan okvirom debele linije.

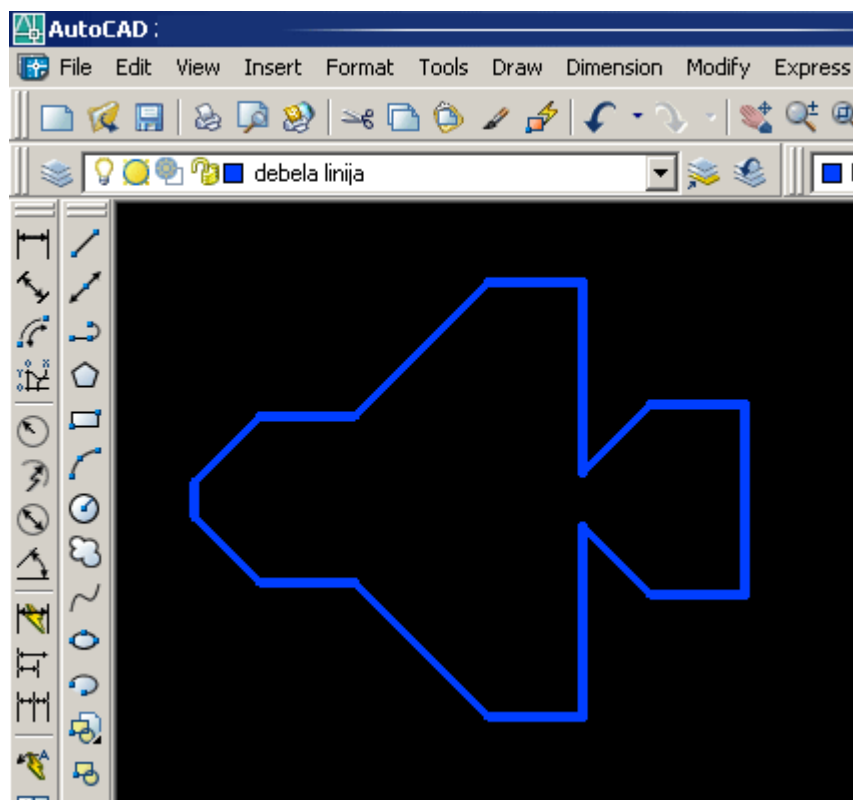
Za takvu radnju potrebno je postupiti kao u opisanim koracima na linku ""sastavnica". Ovdje je opisan Insert BLOCK-a za printanje ali na isti način možete odrediti više pogleda na crtež za Plotanje.

AutoCAD - export crteža u JPG sliku

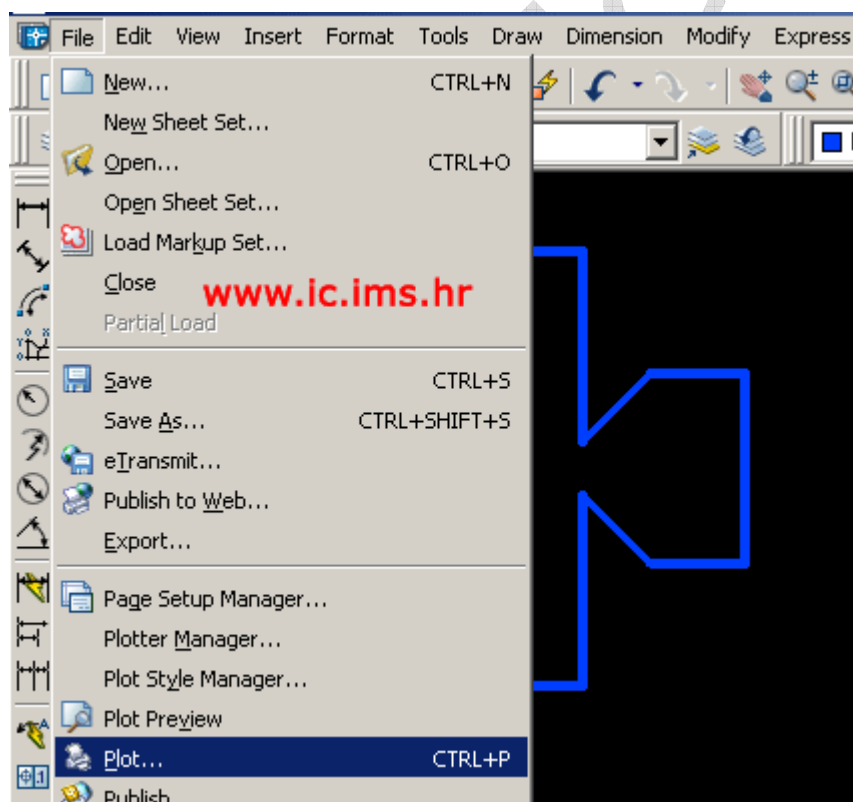
Izradili ste crtež u AutoCAD-u i želite ga poslati prijatelju ali kao sliku JPG ili PNG ili pak umetnuti u Word ili Excel dokument.

Pratite navedene korake kako se to radi:

1. Ovo je naš crtež.

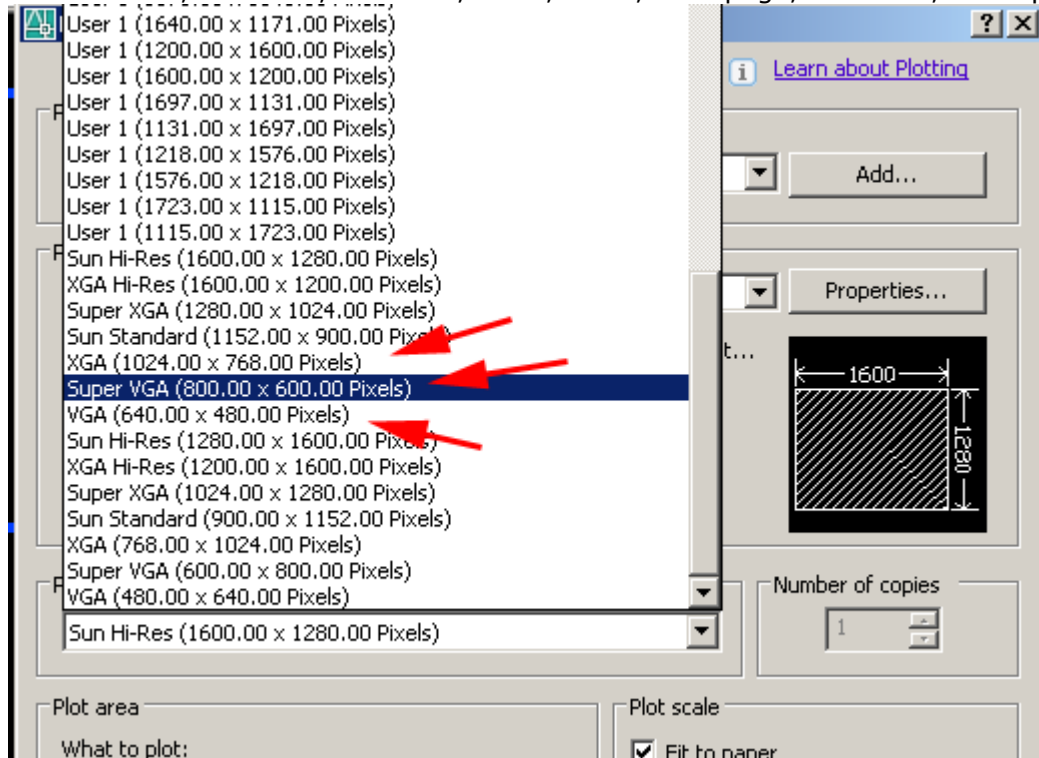

2. Na tekstualnom izborniku kliknite na File => Plot (ili CTRL+P)

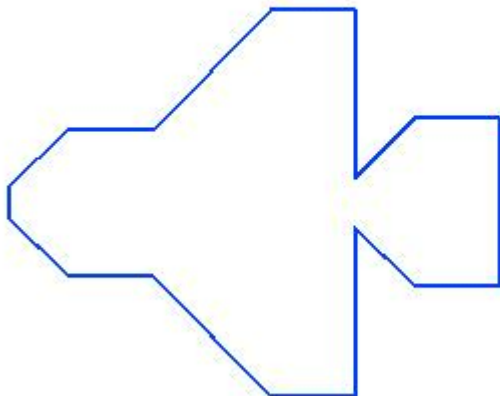
3. Potom izaberite za Printer/plotter "PublishToWebJPG.pc3" ili PNG opciju. Uključite opciju "Center the Plot"
Kasnije ćemo odabrati veličinu papira.

6. Čekirajte "Center thr Plot" i kliknite na OK gumb.

Sada imamo JPG sliku kao ova ispod (koju insertiramo u Word ili pošaljemo kao attach e-mailom)

Ako Vam nije baš najjasnije pogledajte link <http://www.ic.ims.hr/autocad/sastavnica.html> ili skinite-download [OVAJ VIDEO *.avi](#) (8 MB)

Raspakirajte ovaj ZIP file i pokrenite ga. U ovom videu možete vidjeti kako se nacrtana sastavnica može kopirati iz MODEL-a u LAYOUT a također kako se dodaje VIEWPORTS, kao i prijelaz u LAYOUT-u iz moda MODELA u PAPER i obrnuto.

Uživajte u plotanju ;-)

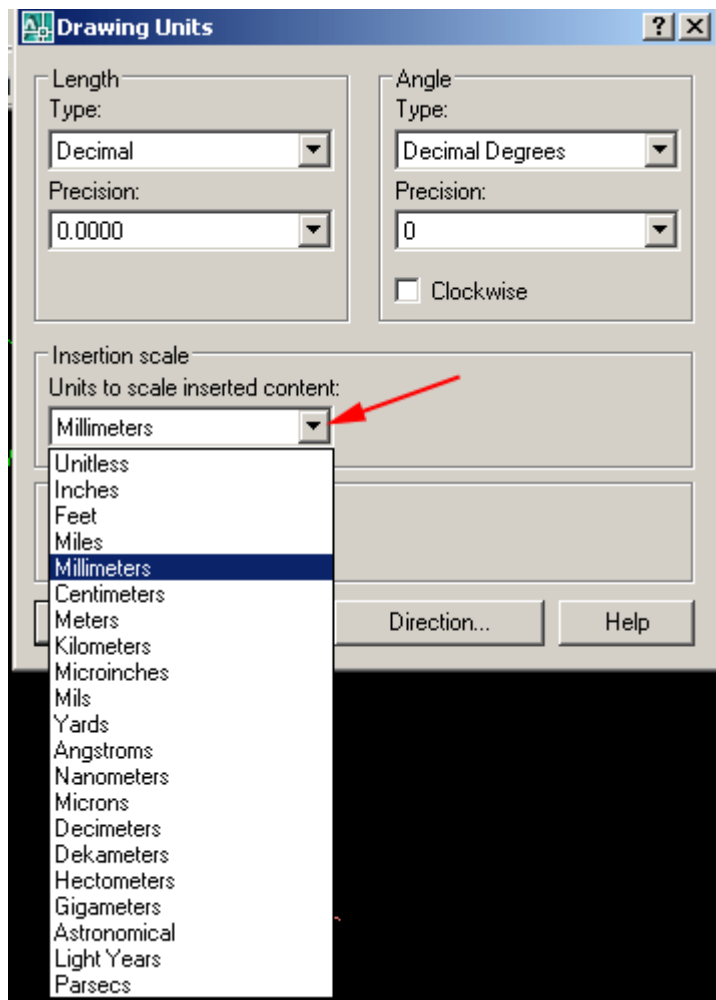
MJERILO (SCALE) U AUTOCADU

NAPOMENA ! U Autocadu crtaju se veličine u stvarnosti (prave vrijednosti dužina) a crtež se ispisuje u mjerilu ispisa.

Dugo sam se pripremao za ovaj dio web Autocad tutoriala i pitao se kako objasniti početniku pojam MJERILA i rada sa istim u Autocadu. Prosurfao sam dosta internetom i pregledao neku literaturu ali svatko to objašnjava na svoj način i dosta različito. U principu čak kod nekih pojašnjenja (zbog kratkoće teksta) bilo mi je teško sebi dočarati kako to funkcionira na objašnjeni način.

Stoga ću ja pokušati od svega viđenog pronaći ono najpristupačnije početniku (onako kako ja vidim mjerilo u autocadu). Ako ste prošli ovaj web Autocad tutorial od početka link po link nadam se da Vam neće biti teško shvatiti (ali ako niste onda ne znam ;-)

Kao prvo u početku ovog web Autocad tutoriala napomenuo sam da prije samog crtanja potrebno je postaviti - formirati određene jedinice (UNITS)

To je za početak crtanja dovoljno. Nadalje prilikom crtanja crtate sa vrijednošću jedinica. Dakle ako crtate u milimetrima tada će 1 mm također biti prilikom crtanja 1 jedinica, 1 cm bit će 1 jedinica ili 1 m bit će 1 jedinica. A prilikom PLOTANJA ćete postaviti mjerilo da bi Vam crtež stao na papir.

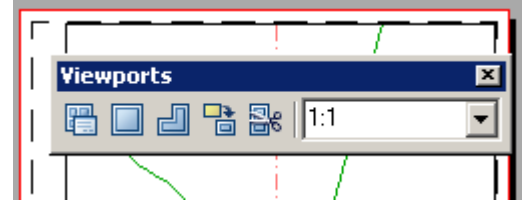
Dodavanje određenih mjerila u padajući izbornik radite pomoću naredbe SCALELISTEDIT u Command Prompt Line.

 Format menu: Scale List

 Command entry: `scalelistedit` (or `'scalelistedit` for transparent use)

Adds a new scale to the scale list.

MJERILO u LAYOUT-u

Također možete koristiti alatnu traku (toolbar) VIEWPORTS (slika iznad) u radu sa LAYOUT-om u MODELSPACE pa preko padajućeg izbornika birati mjerila za najbolji prikaz na papiru prilikom ispisa na printeru (Ploteru)

MJERILO U MODEL režimu rada (MODELSPACE)

Prikaz crteža prilikom crtanja možemo uvećavati i smanjivati pomoću točkića na mišu (PAN) ali i mjerila prilikom rada u MODEL-u (MODELSPACE) možemo podešavati preko određenih naredbi u Command Prompt Line. No opet to sve ovisi o postavkama. Ako ste crtali u milimetrima i odnos je bio 1 jedinica 1 mm tada će ove naredbe ispod vrijediti, no ako ste crtali u metrima stvarne veličine tada neće ove vrijednosti ispod biti valjane.

U Strojarstvu se najčešće koriste slijedeća mjerila:

za umanjeње => 1:2.5, 1:5, 1:10 itd... (1 jedinica = 1 mm)

za uvećanje => 2:1, 5:1, 10:1 itd... (1 jedinica = 1 mm)

U Građevinarstvu se najčešće koriste slijedeća mjerila: 1:500, 1:100, 1:50 itd.. (1 jedinica = 1 cm)

U Geodeziji se najčešće koriste slijedeća mjerila: 1:1000, 1:1400, 1: 2000, 1:2500 1:5000 (1 jedinica = 1 m)

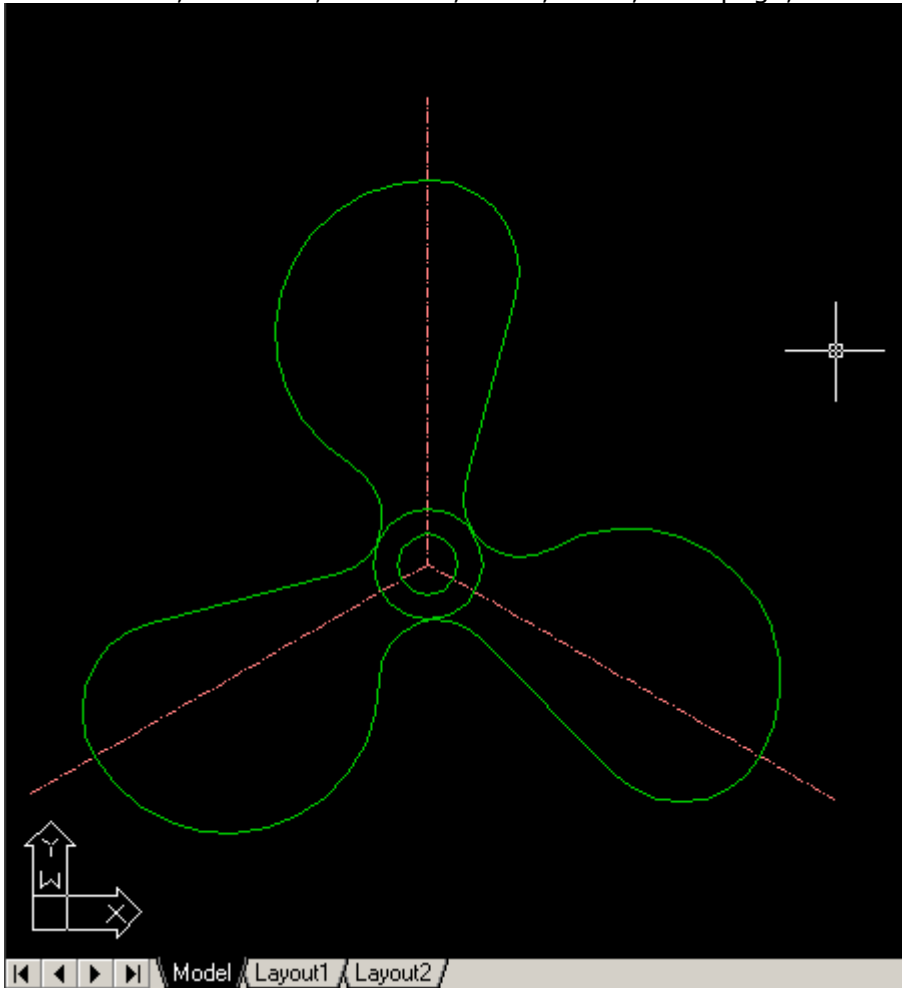
Za primjer pokazat ću ovaj crtež ispod. Prva slika je pogled na crtež 1:1 . Ali ako u Command Prompt line upišem slijedeću naredbu

Command: **Z** [naredba za uvećanje - zoom]

ZOOM

Specify corner of window, enter a scale factor (nX or nXP), or

[All/Center/Dynamic/Extents/Previous/Scale/Window/Object] <real time>: **1/1xp** [prikaz crteža u veličini prilikom crtanja crtanja]

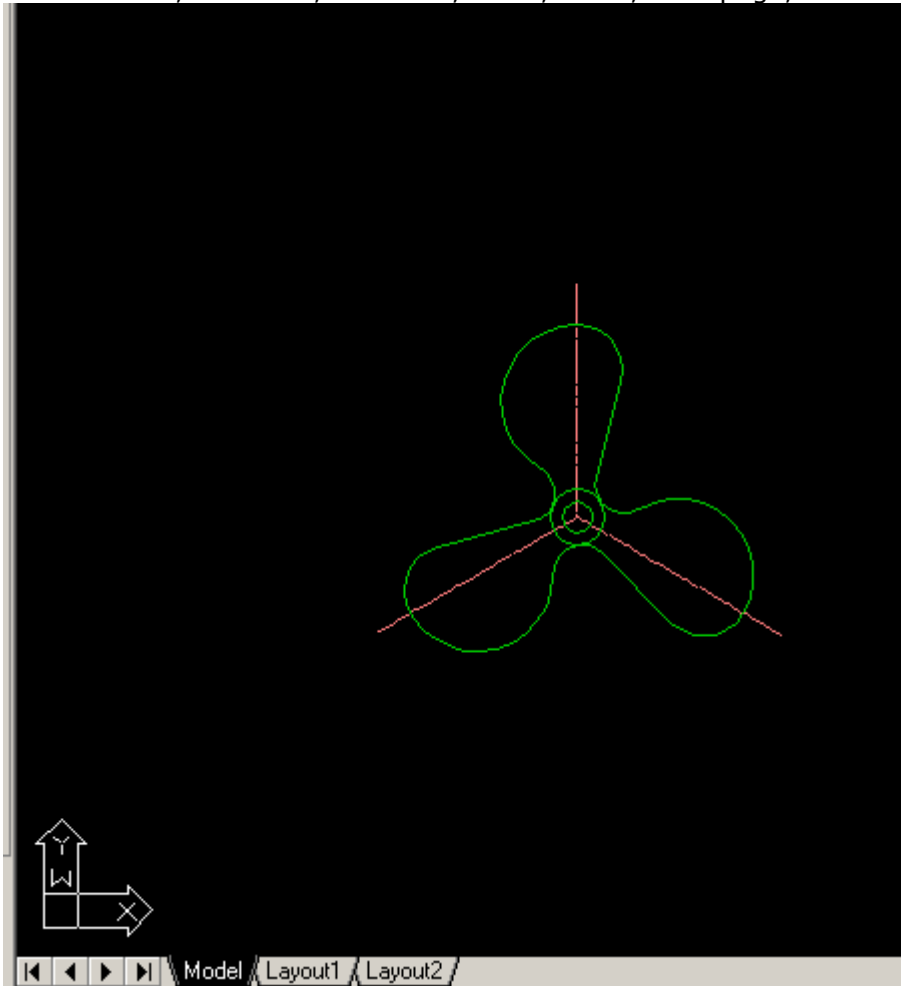

Ako sada opet u Command Prompt Line upišem ovu naredbu

Command: **Z** [naredba za uvećanje - zoom]

ZOOM

Specify corner of window, enter a scale factor (nX or nXP), or
[All/Center/Dynamic/Extents/Previous/Scale/Window/Object] <real time>: **1/2xp** [crtež se
umanjio]

Ako sada upišemo opet prvu naredbu crtež će se uvećati. Ovaj način uvećanja (zumiranja) se koristi u Geodeziji (a s obzirom da nemam saznanja u drugim granama, ovdje ću prikazati mjerila za Geodeziju, sjetite se da su jedinice za Geodeziju METRI)

Dakle kada PLOTATE crtež u Geodeziji imate nekakvu datoteku na kojoj je crtež neke Katastarske općine i ako ga želite plotati a slučajno ste u režimu rada LAYOUT => MODELSPACE točkićem pomjerali (zumirali) crtež pomoću ovi naredbi se možete vratiti na mjerilo koje Vam treba.

1:500 => 2/1xp
1:1000 => 1/1xp
1:2000 => 1/2xp
1:5000 => 1/5xp

Za razliku od gore navedenih imate još mogućnosti pa ću ovdje dati samo primjere mjerila a Vi ih koristite tamo gdje Vam trebaju.

1:250 => 4/1xp
1:750 => 3/2xp
1:1500 => 2/3xp
1:2500 => 2/5xp

S obzirom da decimalni broj u ovakvom načinu zumiranja tj. određivanja mjerila ne vrijedi evo jedan primjer kako odrediti mjerilo.

1:2,5 => 10/25xp (dakle pomaknimo zarez i imamo odnos brojki za mjerilo)

Ako koristite Viewports toolbar tada i u njemu možete npr: napisati 1:5 => 0.2
U tekstu iznad malo sam pojasnio kako se može odrediti mjerilo za pogled na crtež u MODEL-u.

MJERILO ISPISA uvijek treba odrediti (dakle isplanirati) prije početka crtanja jer ćemo se prema njemu ravnati kada budemo određivali veličinu teksta na crteži i ostalih elemenata kotiranja. No o tome kasnije na ovoj web stranici.

Neka veličina crteža može biti na papiru uvećana ili umanjena ili u istoj veličini u kojoj smo crtali.

Općenito možemo reći da je MJERILO omjer neke veličine nacrtane na papiru (V na papiru) i iste te veličine u stvarnosti (V u stvarnosti)

$$M_j = \frac{V_{na\_papiru}}{V_{u\_stvarnosti}}$$

FORMULA ZA MJERILO

Ako stvarnu veličinu crteža umanjujemo tada je odnos $M_j < 1$.
Mjerilo se prikazuje pomoću razlomka (ili znaka za dijeljenje) gdje je u brojniku broj 1 a u nazivniku faktor umanjenja M .

$$M_j = \frac{1}{M} = 1 : M$$

FORMULA UMANJENJA

Ako stvarnu veličinu crteža uvećavamo tada je odnos $M_j > 1$.
Mjerilo se prikazuje pomoću razlomka (ili znaka za dijeljenje) gdje je u brojniku faktor uvećanja N a u nazivniku broj 1. (ovakva mjerila se često koriste u Strojarsstvu za uvećanje)

$$M_j = \frac{N}{1} = N : 1$$

FORMULA UVEĆANJA

Evo nekoliko primjera:

Radimo sa milimetrima. Mjerilo 1:50 znači da veličina od 1 mm na papiru predočava 50 mm u stvarnosti (ili 1m na papiru predočava 50 m u stvarnosti) dakle umanjujemo crtež ovim mjerilom. Ako radite sa centimetrima i crtali ste 1:1 (a tako bi trebalo i biti) tada će mjerilo 1:10 biti slijedeće, 1 mm na papiru je 1 cm na crtežu (1cm=10mm)

Prije samog crtanja trebamo odrediti (isplanirati) MJERILO. Zašto ?

Zato što ćemo prilikom crtanja trebati kotirati, pisati nekakav tekst i sl. a tada će nam biti potrebne određene veličine teksta, kotnih strelica itd itd. A naravno moramo voditi i računa na kojoj veličini papira ćemo ispisati crtež.

FORMATI PAPIRA:

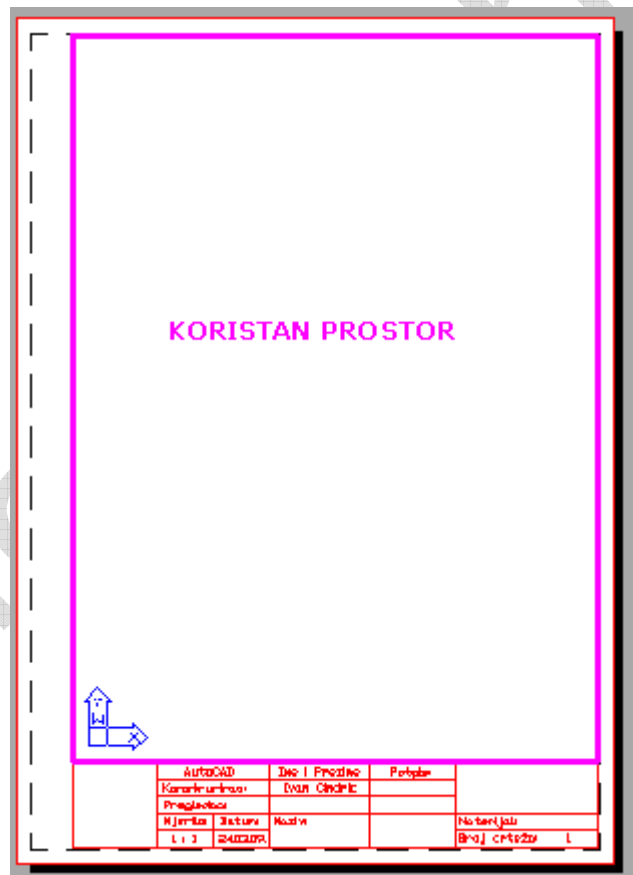
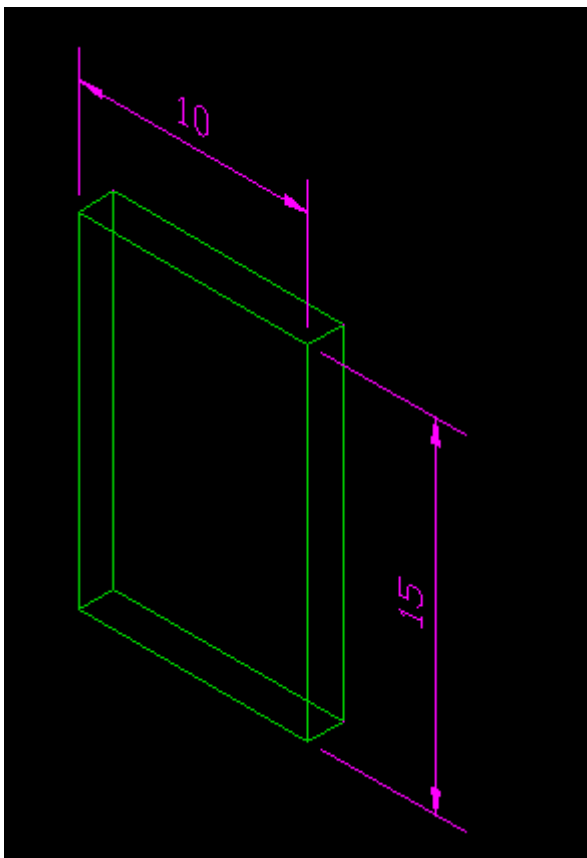
Web tutoriali, AutoCAD, Windows, Excel, Word, Frontpage, Publisher, Powerpoint, Home Network

- A0 => 841 x 1189
- A1 => 594 x 841
- A2 => 420 x 594
- A3 => 297 x 420
- A4 => 210 x 297

PRIMJER:

Evo razloga zašto nam je važno odrediti mjerilo prije samog ispisa.

Uzmimo za primjer da trebamo nacrtati nekakav predmet širine 10 mm i visine 15 mm. S obzirom da je predmet mali mi ga moramo uvećati na papiru prilikom ispisa na A4 (210x297) a pri tome koristiti sastavnicu. Sastavnica nam je standardna i njen koristan prostor je po horizontali (širini) 184 mm a po vertikali ("visini") 285 mm (ako radimo sastavnicu kao na prethodnom navedenom linku. (morate voditi računa ako sastavnica ima tablicu pri dnu da i nju uračunate u koristan prostor tj. odbijete) što ja u ovom primjeru nisam jer nisam imao potrebu zbog veličine crteža.

Prvo ćemo odrediti mjerilo za širinu (pogledajte formulu za mjerilo iznad). Koristan prostor po širini je 184 mm a naš crtež je u stvarnosti širok 10 mm

$$M_j = \frac{184mm}{10mm} = 18.4$$

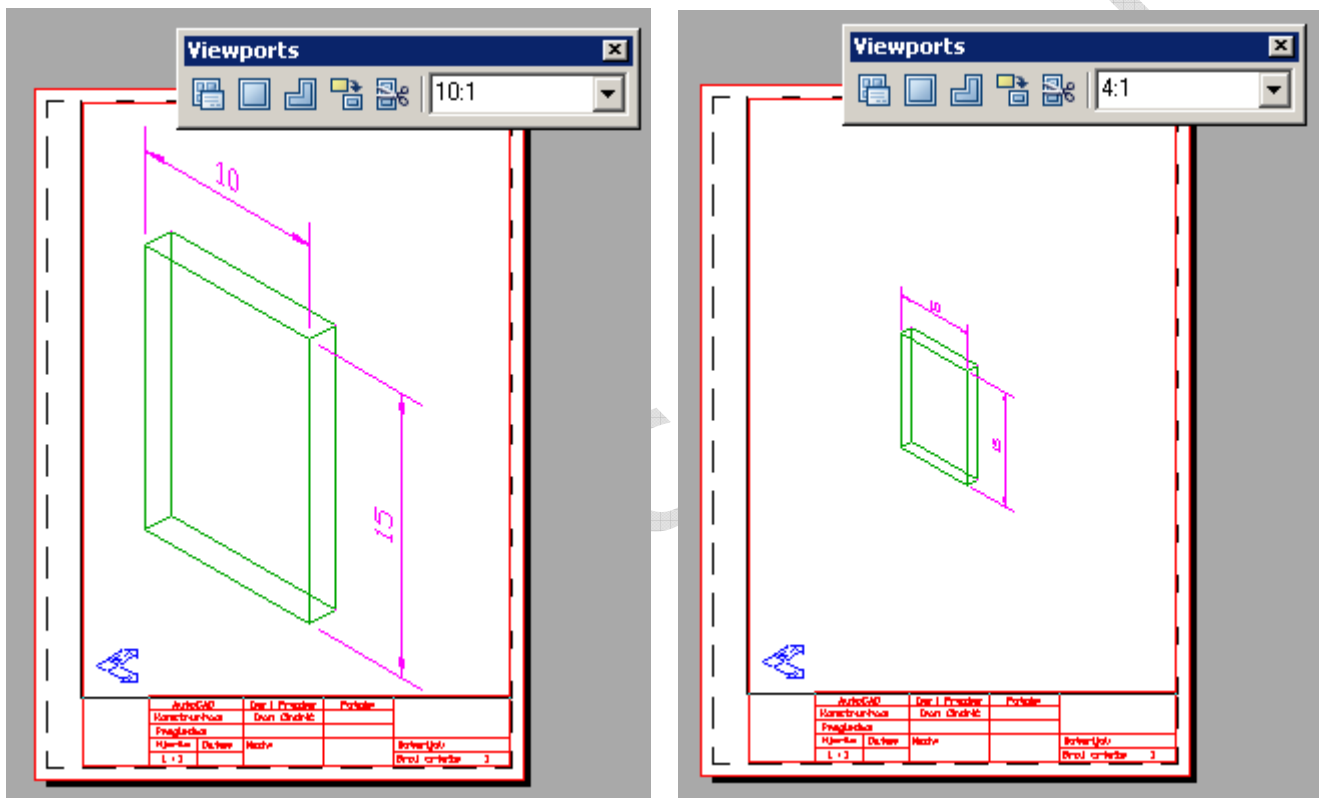
zatim ćemo odrediti mjerilo za "visinu". Koristan prostor po "visini" je 285 mm a naš crtež je u stvarnosti visine 15 mm

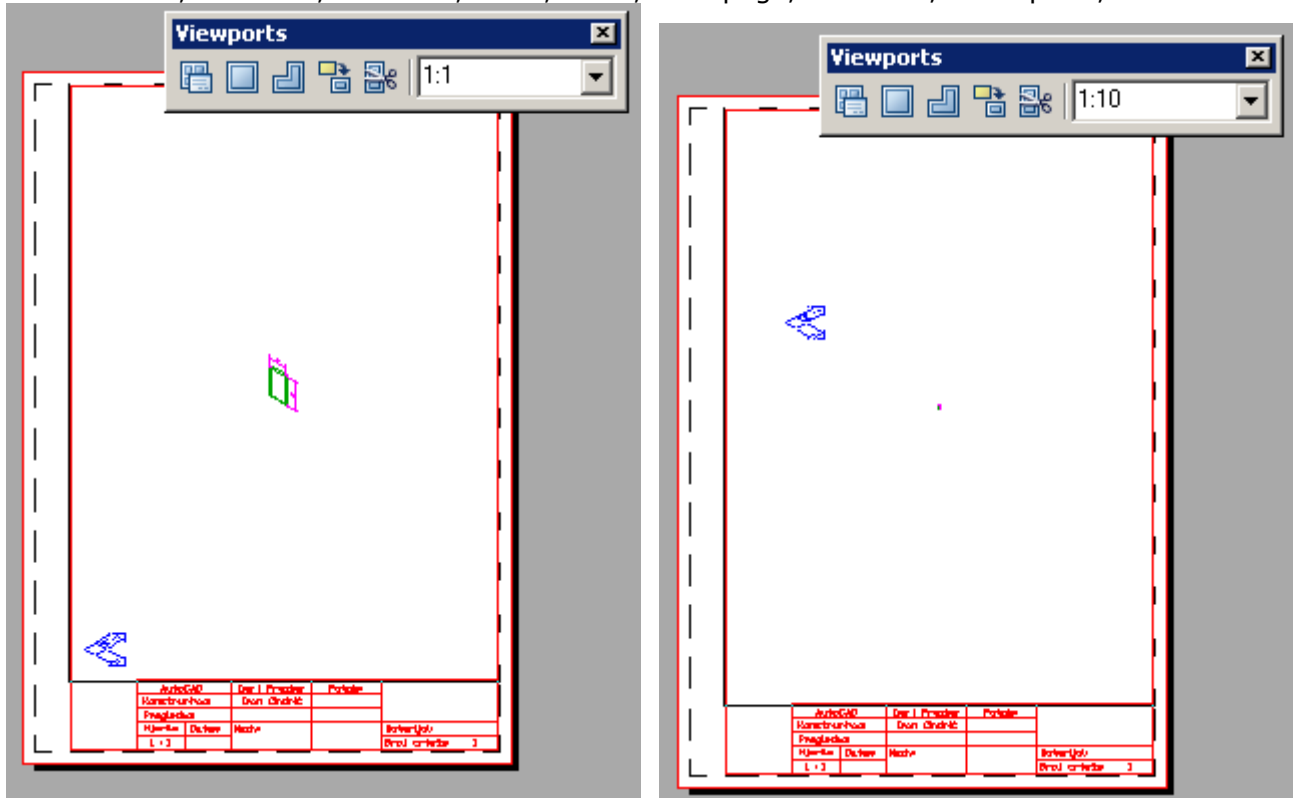
$$M_j = \frac{285\text{mm}}{15\text{mm}} = 270$$

Dakle ovim smo dobili dva rezultata (mjerila) koja možemo koristiti. Naravno uzet ćemo ono mjerilo koje je manje (da bi crtež stao po širini). Ovdje trebamo obratiti pažnju da uzmemo mjerilo koje ima cijeli broj a ne decimalu. Dakle slijedeće manje mjerilo od 18,4 => je 10

U ovom slučaju naše mjerilo izgleda ovako 10:1 i prilikom ispisa na papiru crtež će biti uvećan 10 puta.

Dakle u LAYOUT-u se prebacite u MODELSPACE režim rada i sa padajućeg izbornika odaberite mjerilo.

Nadam se da sam uspio pojasniti kako se određuje mjerilo .

DODATNI PRMJER: (uvjet mjerilo i papir => dimenzije ?)

Ako nam npr. netko da zadatak da nacrtamo određeni crtež u MJERILU ispisa 1:50 i dimenziju papira A4. Dakle ovdje su nam uvjetovani parametri Mjerila i veličine papira (bez obzira koliko je predmet velik u stvarnosti)

Krenimo redom:

- Mjerilo je 1:50
- Papir A4 (210 x 297) => koristan prostor => 184 x 285 (morate voditi računa ako sastavnica ima tablicu pri dnu da i nju uračunate u koristan prostor tj. odbijete)

Što moramo prvo uraditi ?

Potrebno je odrediti stvarnu širinu i visinu objekta koji se može prikazati u korisnom prostoru.

$$\frac{1}{50} = \frac{184mm}{V_{u\_stvarnosti}}$$

$$V_{u\_stvarnosti} = 184 \cdot 50 = 9200mm = 920cm$$

$$\frac{1}{50} = \frac{285mm}{V_{u\_st\ var\ nosti}}$$

$$V_{u\_st\ var\ nosti} = 285 \cdot 50 = 14250mm = 1425cm$$

Najveća širina objekta u stvarnosti može biti 920 cm a visina 1425 cm (kada nacrtamo naš crtež i isprintamo)

VELIČINA TEXTA na papiru ?

Napomenuo sam da Mjerilo treba uvijek odrediti na samom početku crtanja. Zašto? Zato što moramo voditi računa o kotnim stilovima i njihovim veličinama teksta na crtežu i kotnim strelicama. Tako kada dobijete nekakv zadatak trebali bi dobiti i veličinu teksta koji će biti na isprintanom crtežu (na papiru). Obično se to kreće od 3-5 mm na papiru ali sve to ovisi o veličini papira (A4, A3, A2...)

Uzmimo za primjer da da imamo zadane parametre prije crtanja crteža: visina teksta mora biti 3 mm na papiru a mjerilo je 1:10

Kako odrediti veličinu teksta i kotnih završetaka da budu srazmjerni crtežu .

Dakle kolika će biti vrijednost (jedinica) za tekst itd...?

I za to imamo formulu.

$$\frac{1}{10} = \frac{3mm}{V_{u\_st\ var\ nosti}}$$

$$V_{u\_st\ var\ nosti} = 3mm \cdot 10 = 30mm$$

Dakle, veličina teksta će nam biti **30 jedinica** u Autocadu da bi na papiru to bila veličina 3 mm. Kako se rade postavke za tekst i kotne stilove pogledajte na linku 13 kompletnog autocad tutoriala

I na kraju bi rezimirao sve gore navedeno vezano uz MJERILA.

1. Postavite Format UNITS
2. Prije samog početka crtanja crteža odredite si (isplanirajte) MJERILO u kojem ćete plotati crtež kao i veličinu papira. Na osnovu isplaniranog mjerila ovisit će količina prikazanog crteža na određenom formatu. (npr: ako ste nešto isplanirali crtati u mjerilu 1:1000 a crtež je obiman po širini i "visini", isti nećete moći cijeli isprintati na format papira A4 u dotičnom mjerilu već samo dio crteža, ovakvi slučajevi se nađu u geodeziji prilikom izrade Kopije Katastarskog plana.)
3. Sve linije (dužine) crtajte u Autocadovim jedinicama bez obzira na mjerilo (dakle dužina 10 u Autocadu jednaka je dužini 10 bilo da se radi o milimetrima, centimetrima ili metrima)
4. U odnosu na mjerilo postavite postavke za kotne stilove (kreirajte svoj kotni stil) a isto tako koje

Web tutoriali, AutoCAD, Windows, Excel, Word, Frontpage, Publisher, Powerpoint, Home Network veličine će Vam biti opisni tekst

5. Kada nacrtate crtež tada prilikom Plotanja postavite mjerilo (koje ste isplanirali) i isprintajte crtež.

Kako se rotira crtež u Layout modelu za ispis pogledajte na linkove (na www.ic.ims.hr)

[24a. Rotiranje crteža i](#)

[24b. Rotiranje crteža => ucsfollow](#)

www.ic.ims.hr